

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Важливою складовою зміцнення конкурентоспроможності економіки країни є підприємництво. З того моменту як Україна стала незалежною її підприємництво почало поступове становлення як самостійне соціально-економічне явище. Починаючи з 1991 р. динаміка загальних темпів приросту суб'єктів підприємництва країни свідчить про те, що цей сектор економіки виріс кількісно майже в 12 разів. Однак, незважаючи на стійку тенденцію до його зростання, абсолютні значення темпів приросту в залежності від періодів не є однозначними [2, с.130].

Питання підприємництва завжди були актуальними і сьогодні перебувають в центрі уваги науковців, адже в умовах ринкової економіки провідною формою господарювання звісно, що є підприємництво. Проблемам розвитку підприємництва, перспективам його розвитку та сучасному стану присвячували свої праці такі вчені, як З. Варналій, Т. Васильців, А. Виноградська, Г. Поліщук та ін.

Мета статті полягає в дослідженні стану та проблем розвитку підприємництва в Україні. Від того наскільки ефективною буде діяльність підприємств залежить економічне зростання держави, рівень зайнятості, а також якість життя населення. Розвиток підприємництва в сучасних складних соціально-економічних умовах нашої держави значною мірою впливає на стабілізацію та відновлення національної економіки. Так званім локомотивом підприємницького сектора на сьогоднішній день є мале підприємництво, до якого, окрім малих підприємств та малих фермерських господарств, належать фізичні особи-підприємці.

Малі підприємства не вимагають великих стартових інвестицій та гарантують високу швидкість обороту ресурсів. В розвинених країнах мале підприємництво відіграє важливу роль в економічному та соціальному житті, на його частку припадає до 70 % валового національного продукту. Велика роль відводиться малому підприємству тому, що воно оперативно реагує на зміну кон'юнктури ринку та надає економіці необхідну гнучкість [1, с. 52]. Однак, варто відмітити, що у сфері малого підприємництва економічний ризик вищий, а «життєвий цикл» малих підприємств зазвичай коротший ніж великих. Невеликі підприємства відчувають низку труднощів. Нерідко банки відмовляють їм у позиках, а навіть якщо і дають, то під високі відсотки. Це призводить до того, що собівартість продукції зростає і модернізація виробництва гальмується через нестачу коштів. Для того, щоб підприємництво ефективно функціонувало необхідний добре налагоджений кредитний механізм, який включає державну підтримку у вигляді пільгового кредитування – компенсація кредитних ставок комерційним банкам, фінансування з державних та регіональних фондів підтримки малого підприємництва, а також забезпечення державних гарантій [5, с. 150]. Незалежно якої форми є підприємництво, його розвиток залежить від двох основних умов: внутрішньої економічної ситуації в країні в цілому та в її регіонах, а також здатності конкретного підприємця використовувати дані йому права для реалізації своїх господарських цілей.

На результат діяльності підприємств в Україні негативно впливає недосконала податкова політика. Понад половина доходів підприємств вилучається у вигляді різноманітних податків та платежів, а доповнюючим негативним фактором є корупційна складова. Мале підприємництво України найбільшого розквіту досягло у 2013 р., однак, вже у 2014 р. відбулось значне зменшення кількості підприємств. Причиною цього стала несприятлива ситуація, яка утворилася в Україні на території Луганської, Донецької областей і на території Автономної Республіки Крим [6, с. 104].

- В Україні не вирішеними питаннями у сфері підприємництва залишаються такі: **невизначеність та незахищеність прав власності**. Між новими власниками виникають ситуації конфлікту інтересів. Щороку понад 700 підприємств стають жертвами рейдерства – це спонукає підприємців до виконання різних тінювих схем «страхування» своєї власності.

- **процедурна переобтяженість ведення господарської діяльності.** Кількість процедур в Україні для ведення підприємницької діяльності перевищує показники розвинутих країн у 2-3 рази. Надмірна кількість адміністративних процедур в податковому звітуванні та й взагалі в усьому процесі ведення бізнесу стримує процес активізації підприємництва.
- **відсутність цілісного управлінського бачення розвитку підприємництва.** Для розвитку малого та середнього підприємництва держава надає адресну допомогу, однак не відстежує результат від освоєння такої допомоги обраними суб'єктами господарювання в масштабах економіки країни. Реалізація та поширення практики мікрокредитування вважається успішною лише в тому випадку, коли освоєння виділених ресурсів з державного бюджету відбувається згідно отриманих заявок та проведення конкурсу на отримання такої допомоги. Дана проблема веде до таких негативних наслідків, як неефективність розподілу ресурсів без належного уявлення, де допомога отримує найбільшу користь для економіки.
- **упереджене ставлення основних груп економічних інтересів до реформ.** Як правило, основні учасники ринків негативно сприймають будь-які зміни через прагнення зберегти існуючі вигоди для себе. Відповідно, реалізація реформ традиційно зводиться лише до перерозподілу ринку на користь інших учасників без розширення самого ринку. Основні учасники використовуючи тіньовий шлях прагнуть набути адміністративних переваг стосовно обмеження конкурентів, або ж особливих прав, таких як податкові пільги, субсидії і т. д.
- **формальне покращення стану підприємницького клімату.** Органи державної влади здійснюють реформи у підприємницькому середовищі використовуючи певні оціночні показники у міжнародних рейтингах країни. Зусилля для покращення докладають у тих сферах, де відсутній будь-який опір, а це призводить до того, що основні структурні вади економіки країни все одно зберігаються [4, с.12-13].

Учасники ринкового середовища часто вдаються до використання певних вибіркового заходів стимулювання на свою користь уникаючи застосування конкурентних механізмів. З цього можна зрозуміти, що інституційне середовище підприємництва має таку рису, як дискримінація у веденні господарської діяльності.

На сьогоднішній день для економіки України характерне також імпортонасичення. Появилось воно ще коли країна стала незалежною, але з кожним роком ситуація погіршується, особливо в тих галузях підприємництва, в яких існують усі передумови для внутрішнього виробництва аналогічній імпорту продукції. В Україні потоки імпортованих товарів без жодних протидій та бар'єрів потрапляють на внутрішній ринок. На жаль, населення не розглядає вітчизняні товари як альтернативу якісному імпорту, а їх придбання стає лише вимушеним фактором, через нестачу доходів.

Зменшення імпорту дозволяє вітчизняним підприємцям закріпити позиції на внутрішньому ринку, збільшити конкурентний потенціал, розвинути міжрегіональні та міжгалузеві зв'язки. Це приведе, у свою чергу, до позитивних соціальних наслідків: збільшення рівня зайнятості населення, доходів та купівельної спроможності, знизиться показник бідності, трудової міграції, підвищиться мобільність робочої сили та кваліфікація робітників. Сьогоднішні проблеми імпортонасичення в основному вирішуються суб'єктами підприємництва досягненням низької собівартості продукції і переважно завдяки низькій вартості робочої сили, а не за рахунок зменшення матеріало- та енергомісткості виробництва [3, с. 138].

Попри всі існуючі перешкоди, підприємництво в Україні тримається на плаву передусім за рахунок високої інтенсивності праці на ньому, в тому числі більшої тривалості робочого дня, меншої заробітної плати, економії на техніці безпеки, умовах праці та ін. Аналізуючи проблематику розвитку підприємництва в Україні, стає зрозумілим, що забезпечення його сталого функціонування значною мірою залежить від виваженої та дієвої державної політики. Розвиток підприємництва є складним та суперечливим процесом, а тому, проводячи дослідження у цій сфері, можна зрозуміти багато взаємозв'язків, що мають місце в економіці України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богач Ю. А. Роль та проблеми малого підприємництва. Галицький економічний вісник. Т. : ТНТУ, 2019. Том 56. № 1. С. 50-59.
2. Котляревський О. В. Розвиток системи підприємництва в Україні. Економіка та держава. 2014. № 12. С. 128-132.
3. Лупак Р. Л. Розвиток підприємництва в умовах імпортонасичення внутрішнього ринку України. Підприємництво і торгівля. 2018. Вип. 22. С. 136-142.
4. Передумови та пріоритети реформування державної політики розвитку підприємництва в Україні. К.: НІСД, 2014. 73 с.
5. Поліщук Г. О. Державна підтримка розвитку малого підприємництва: вітчизняний та зарубіжний досвід. Актуальні проблеми державного управління. 2017. № 1. С. 146-154.
6. Феценко О. М. Специфіка та гармонізація розвитку підприємництва в Україні. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2017. № 1. С. 100-107.

Нісіфорова Анастасія

Науковий керівник – доц. Грушко Віктор

МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Актуальність дослідження. В сучасному світі нації-держави як політичні спільноти потребують для своєї консолідації нових інституційних «підпор». Мультикультуралізм може розглядатись як одна із запропонованих альтернатив консолідації суспільства на основі, що вбирає у себе і культурні (етнічні, релігійні та ін.), і політичні чинники. Вияв соціально-культурного та політичного контексту мультикультуралізму має принципове значення для розуміння об'єктивних передумов його становлення у філософській площині, що, у свою чергу, дозволяє виявити загальні закономірності його розвитку, спільні та особливі умови реалізації певних мультикультурних практик у суспільстві, пов'язати цей феномен із тенденціями універсалізації, глобалізації, становленням просторового та культурного розмаїття.

Стан дослідження теми. Більшість вітчизняних досліджень з теми аналізують політику мультикультуралізму в сучасному українському суспільстві, позитивні та негативні її риси. Так, проблему мультикультуралізму в сучасному українському суспільстві розглядали Танчер В.В., Шевель І.П., У.Бек, Степико М.Т. та інші. Різними аспектами мультикультуралізму у своїх роботах займалися і зарубіжні вчені, серед них: С. Гантінгтон, Ж.-Л.Ам-Селл, К.О.Апель, Р.Бернстайн, Е.Гідденс, Е.Морен, Ч.Тейлор, Ю.Хабермас та ін.

Метою статті є аналіз мультикультуралізму як соціокультурного феномену крізь призму соціології.

У сучасній постмодерній соціології виділяють три найпотужніші чинники, що пришвидшують глобалізацію, три «Т»: телебачення, торгівлю, туризм (TV, trade, tourism) – все частіше ці три «Т» замінюють глобалізацію однобічним нав'язуванням певних культурних стандартів, що і стало головним чинником проблем, суперечностей і конфліктів у міжкультурній комунікації.

Проблеми міжкультурної комунікації постають в двох різновидах: соціально-політичному та світоглядно-культурологічному.

Так соціально-політичні складнощі, пов'язані із багатокультурними укладами різних спільнот, що мають місце в житті розвинутих країн. На них невипадково останнім часом звертають увагу лідери провідних держав Західної Європи. Сам феномен мультикультуралізму і пов'язані з ним суспільні конфлікти стали постійною темою ЗМІ, політичних дебатів, науково-аналітичних досліджень. Політичні напруження і конфлікти, терористичні акти, міграційні хвилі, що збурили благополучний «західний світ» й поставили під сумнів притаманну йому толерантність, політкоректність, благонадійність способу життя і т.п., змушують шукати рішення цих проблем в політичній площині взаємин різнокультурних спільнот [4, с. 183-191].

Проблемною вимальовується суперечність двох різноспрямованих тенденцій – потреби в національній ідентичності, що актуалізується час від часу в різних частинах світу, та